

Védett állatokkal és azok preparátumával kapcsolatos kötelezettségek

A nem egyértelmű, nehezen átlátható szabályozás rendkívüli bonyolultsága, a vonatkozó jogszabályokban alkalmazott, nehezen értelmezhető fogalom meghatározások, az átfedések, a csak szakemberek által érthető kifejezések is hozzájárulnak a kaotikus helyzet kialakulásához, amely a természetvédelmi jogszabályok vadászati szempontból történő végrehajtását jellemzi.

Ezzel a tájékoztatással útmutatót kívánunk adni az érintettek részére, hogy a védetté nyilvánított vadfajokra való vadászattal, valamint a védett vadfajok preparátumának (trófeájának) behozatalával, tartásával kapcsolatban törvényesen járhasanak el. A következőkben a vadászati szempontból lényeges rendelkezéseket ismertetjük, közérthető megfogalmazásra törekedve.

1. A felvetett témakörben alapvető jogszabály a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.), amely 1997. január 1-jén lépett hatályba.

A vadászati szempontból leglényegesebb 43. § (2) bekezdés alapján *hatósági engedély szükséges* – többek között – *védett (fokozottan védett) állatfaj*

– *elejtéséhez, befogásához*

– *preparátumának tartásához*

– *kiviteléhez, behozatalához, az országon való átszállításához.*

A részletes szabályokat a 8/1998. (I. 23.) Korm. rendelet tartalmazza, amely 1998. január 31-én lépett hatályba.

A rendelet hatálya kiterjed

– *a védett és fokozottan védett állatokra, azok élő és éltelen egydére,*

– *az egyed származékára (preparátum – beleértve a trófeát –, az éltelen egyed azonosítható része, pl. a belőle készült használati tárgy, dísz tárgy, ékszer, élelmiszer, „gyógyhatású” készítmény), a rendelet mindezekre együtt az „egyed” gyűjtőfogalmat használja,*

– *a nemzetközi természetvédelmi egyezmény (pl. Washingtoni, Bécsi, Bonni) hatálya alá tartozó állatfajokra, amennyiben az egyezmény vagy jogszabály nem tartalmaz eltérő rendelkezéseket.*

A rendelet 3. § (3) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy *tartási, bemutatási engedély csak a jogszerűen megszerzett és birtokban tartott egyedre adható.*

A hatósági engedély közhasznú tevékenységet folytató szervezet vagy természetes személy részére adható meg akkor, ha a kérelmezett bemutatás (pl. állatkertben, múzeumban), hasznosítás (ide tartozik az elejtés is) vagy tartás (birtoklás) összhangban van a természetvédelmi érdekekkel, illetve közérdekből szükséges, és nem jár az adott állat természetes állományának sérelmével. Természetes személy fokozottan védett állatfaj egyedének tartására, bemutatására nem kaphat engedélyt.

A *solymászattal* kapcsolatos rendelkezéseket a 7., 8. és 15. §-a tartalmazza.

Fokozottan védett, illetve nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó állatfajok esetén az engedély csak közérdekből adható meg, nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó állatfaj esetében akkor is, ha az nem ellentétes a természetvédelem érdekeivel. Az engedély nem mentesít a külön jogszabályok szerinti állat-egészségügyi engedélyek beszerzésé alól.

2. A védett és fokozottan védett állatfajokat és azok egyedeinek pénzben kifejezett értékét, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajokat a 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet

2., 4., illetve 8. melléklete tartalmazza (a preparátumoknál, használati- és dísz tárgyaknál stb. az élő állat teljes értékét kell figyelembe venni). A rendelet 2001. május 17-én lépett hatályba.

A rendelet mellékleteiben közzétett állatokkal kapcsolatos tevékenységekre és engedélyezésre a fentebb (1. pont) ismertetett természetvédelmi törvény és kormányrendelet szabályait kell alkalmazni.

A rendelet mellékleteiben szereplő, vadászati szempontból értékelhető állatok a következők.

■ **Védett állatok** (2. sz. melléklet)

– Siketfajd (*Tetrao urogallus*)

– Nyírfajd (*Tetrao tetrix*)

– Barna medve (*Ursus arctos*)

– Vadmacska (*Felis silvestris*)

– Alpesi zerge (*Rupicapra rupicapra*)

■ **Fokozottan védett állatok** (4. sz. melléklet)

– Császármadár (*Bonasa bonasia*)

– Tüzkok (*Otis tarda*)

– Farkas (*Canis lupus*)

– Hiúz (*Lynx lynx*)

– Vidra (*Lutra lutra*)

■ **Az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős állatfajok** (8. számú melléklet)

– Seregély (*Sturnus vulgaris*)

– Havasi nyúl (*Lepus timidus*)

– Európai nyérc (*Mustela lutreola*)

– Sarki róka (*Alopex lagopus*)

– Kőszáli kecske (*Capra ibex*)

– Pireneusi zerge (*Rupicapra pyrenaica*)

– Spanyol kecske (*Capra pyrenaica*).

A felsoroltakon kívül a mellékletek számos ragadozómadár fajt is tartalmaznak.

3. A veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szól a Washingtoni Egyezmény (CITES). Elfogadták 1973. március 3-án, Magyarországon kihirdették az 1986. évi 15. törvényerejű rendelettel, rendelkezéseit 1985. augusztus 27. napjától kell alkalmazni hazánkban. Az Egyezmény lehetővé teszi szigorúbb belső előírások alkalmazását

is. Végrehajtásáról a 271/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet szól.

A rendelet 1. számú mellékletének A, B, C oszlopa tartalmazza az Egyezmény I., II. és III. függelékben felsorolt fajokat a veszélyeztetettségük mértékétől függő csoportosításban.

A 2. számú melléklet azokat a fajokat tartalmazza, amelyeknél indokolt az import figyelemmel kísérése.

A rendelet az „egyed” gyűjtőfogalom helyett a „példány”-t használja, amely a preparátumot (trófeát) és az állat részéből készült használati- és dísz tárgyat, bármilyen egyéb származékot (ruházat, ékszer, élelmiszer, „gyógyhatású” készítmény stb.) is jelenti.

A rendelet 3. §-a értelmében

– *exportengedély szükséges az*

1. számú mellékletben felsorolt fajok példányainak kiviteléhez,

– *importengedély szükséges az*

1. számú melléklet „A” és „B” oszlopában szereplő, az Egyezmény VII. cikk 5. pontja hatálya alá tartozó, valamint az Egyezményben „nem részes fél” államból importálandó fajok példányainak a behozatalához.

Azt, hogy a kérelemnek milyen adatokat kell tartalmaznia, a 3. § (3) bekezdés részletezi (pl. a példány eredetét igazoló iratok másolata), az export- vagy importengedély kiadásának, illetve megtagadásának feltételrendszerét a 4., 5. és 6. § tartalmazza. Például a 6. § (2) bekezdés e) pontja szerint *nem adható ki az importengedély az 1. számú melléklet „A” oszlopában felsorolt állatfajok trófeájának a behozatalára.*

A 7. § értelmében az importáló a *behozattal követő 30 napon belül* köteles egyedi azonosításra alkalmas *jelöléssel ellátni* az 1. számú melléklet „A” oszlopában szereplő gerinces állatfajok példányait, valamint a „B” oszlopban szereplő emlősfajok, madárfajok és szárazföldi teknősfajok példányait, kivéve a 4. számú mellékletben felsorolt fajokat, mint például a strucc (*Struthio camelus*). A jelölés módját az 5. számú melléklet tartalmazza.

A 9. § *importbejelentési* kötelezettséget ír elő az importálónak az 1. számú melléklet „C” oszlopában és a 2. számú mellékletben felsorolt állatfajok példányainak a behozatala esetén. A kötelezett-

ség csak a 2. számú mellékletben felsorolt madarak, hullók és halak élő példányaira, valamint a külön megjelölt kígyók bőrére, és néhány, külön megjelölt madárfaj preparátumára, tollára vagy más részére vonatkozik. Az 1. számú melléklet „C” oszlopában felsorolt, vadászati szempontból értékelhető fajok a következők:

- Aranysakál (*Canis aureus*)
- Vízibivaly (*Bubalus arnee*)
- Közönséges lantszarvúantilop (*Damaliscus lunatus*)
- Bongó (*Tragelaphus eurycerus*)
- Szitatunga (*Tragelaphus spekei*)
- Nyílfarkú réce (*Anas acuta*)
- Kanalas réce (*Anas clypeata*)
- Csörgő réce (*Anas crecca*)
- Füttyülő réce (*Anas penelope*).

A 12. § bejelentési kötelezettséget ír elő azok számára, akiknek az 1. számú melléklet „A” oszlopában szereplő állatfaj példánya van a birtokában. Be kell tehát jelenteni – többek között – az ide tartozó fajok preparátumának (tróféájának) szerzését, elidegenítését az attól számított 15 napon belül. Nem terjed ki a bejelentési kötelezettség a 4. számú mellékletben felsorolt fajok példányaira, pl. a struccra (*Struthio camelus*).

A korábban már bejelentett és jelölésköteles példányokat a 17. § (3) bekezdés alapján 2003. július 1-jéig kell a 7. § szerinti jelöléssel ellátni!

Az 1. számú melléklet „A” és „B” oszlopában szereplő, vadászati szempontból értékelhető állatfajok a következők:

■ „A” oszlop

- Szürke farkas (*Canis lupus*)
- Barna medve (*Ursus arctos*)
- Közönséges vidra (*Lutra lutra*)
- Gepárd (*Acinonyx jubatus*)
- Leopárd (*Panthera pardus*)
- Tigris (*Panthera tigris*)
- Sivatagi macska v. karakál (*Caracal caracal*)
- Vadmacska (*Felis silvestris*)
- Jaguár (*Panthera onca*)
- Afrikai elefánt (*Loxodonta africana*)
- Grevy-zebra (*Equus grevyi*)
- Fokföldi hegyizebra (*Equus zebra zebra*)
- Orszarvúfélék (*Rhinocerotidae*)
- Villásszarvú antilop (*Antilocapra americana*)

- Pödrottsszarvú kecske v. markhor (*Capra falconeri*)
- Libériai bóbitásantilop v. duiker (*Cephalopus jentinki*)
- Dámgazella (*Gazella dama*)
- Óriás fekete lóantilop v. sable (*Hippotragus niger vauriani*)
- Kardszarvú nyársasantilop (*Oryx dammah*)
- Tibeti argali juh (*Ovis ammon hodgsonii*)
- Kara Tau argali juh (*Ovis ammon nigrimontana*)
- Abruzzói zerge (*Rupicapra pyrenaica ornata*)
- Strucc (*Struthio camelus*)
- Böjti réce (*Anas querquedula*)
- Cigényréce (*Aythya nyroca*)
- Tüzkok (*Otis tarda*)
- Reznek (*Tetrax tetrax*)
- Vadgerle (*Streptopelia turtur*)
- Sakaré kajmán (*Caiman latirostris*)
- Fekete kajmán (*Melanosuchus niger*)
- Hegyesorrú krokodil (*Crocodylus acutus*)
- Páncélos krokodil (*Crocodylus cataphractus*)
- Nílusi krokodil (*Crocodylus niloticus*)
- Tompaorrú krokodil (*Osteolaemus tetraspis*)

(A felsorolt madarakon kívül az „A” oszlopban szerepel a nappali és éjszakai ragadozómadarak több tucat faja, illetve alfaja!)

■ „B” oszlop

- Szürke farkas (*Canis lupus*)
- Macskafélék (*Felidae*)
- Afrikai elefánt (*Loxodonta africana*)
- Hartmann-hegyizebra (*Equus zebra hartmannae*)
- Déli szélesszájú orszarvú (*Ceratotherium simum simum*)
- Pekarifélék (*Tayassuidae*)
- Törpeviziló (*Hexaprotodon liberiensis*)
- Nílusi viziló (*Hippopotamus amphibius*)
- Sörényes juh (*Ammotragus lervia*)
- Feketelábú bóbitásantilop v. duiker (*Cephalopus dorsalis*)
- Kék bóbitásantilop v. duiker (*Cephalopus monticola*)
- Ogilby-bóbitásantilop v. duiker (*Cephalopus ogilbyi*)
- Sárgahátú bóbitásantilop v. duiker (*Cephalopus silvicultor*)
- Zebra-bóbitásantilop v. duiker (*Cephalopus zebra*)
- Tarka lantszarvúantilop (*Damaliscus pygargus pygargus*)

- Edmi gazella (*Gazella cuvieri*)
- Dorkász gazella (*Gazella dorcas*)
- Homoki gazella (*Gazella leptoceros*)
- Zambézi mocsárantilop (*Kobus leche*)
- Argali juh (*Ovis ammon*)
- Vastagszarvú juh (*Ovis canadensis*)
- Uriál (*Ovis vignei*)
- Tatárantilop (*Saiga tatarica*)
- Cifra réce (*Anas formosa*)
- Sólomalakúak (*Falconiformes*)
- Tüzkokfélék (*Otididae*)
- Bagolyalakúak (*Strigiformes*)
- Krokodilok (*Crocodylia*)

Felhívjuk a figyelmet a jogszabály „A”, „B” és „C” oszlopában szereplő egyes fajok, alfajok mellett látható jelölésekre, amelyek a felsorolás után található, szükséges értelmezettre utalnak!

4. Az ismertetett természetvédelmi jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésével kapcsolatos eljárásra az államigazgatási eljárásról szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezései az irányadók azzal az eltéréssel, hogy a természetvédelmi hatósági engedélyezési eljárásokban az eljárási idő 90 nap.

A jogellenesen szerzett és birtokban tartott „példányt” (élő vagy élettelen egyed, származékot, beleértve a tróféát) a hatóság lefoglalja, illetve elkobozza.

Az első fokon eljáró hatóságok a nemzeti park igazgatóságok, amelyeknek a feladat- és hatáskörét a 211/1997. (XI. 26.) Korm. rendelet állapítja meg. Az illetékeséget a természetvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó tevékenység (birtoklás) helye határozza meg.

Bizonyos esetekben első fokon a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium jár el, így például a fokozottan védett fajok kivételével, behozatalával, az országon való átszállítás engedélyezésével kapcsolatban, vagy a Washingtoni Egyezmény végrehajtásáról

szóló 271/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet hatálya alá tartozó engedélyezéseknél, bejelentéseknél.

5. Aki a természetvédelmi jogszabályokban előírt kötelezettségeknek nem tesz eleget, külön jogszabály szerinti büntetőjogi, szabálysértési és kártérítési felelősséggel tartozik, és természetvédelmi bírságot [33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet] köteles fizetni. Mindehhez járulhat még a lefoglalás, elkobzás költségeinek megtérítése (a megőrzés és a szállítás költségeivel együtt).

A vadászokat érintő súlyos szankció lehet még a vadászjegy bevonása az 1996. évi LV. törvény (vadászati törvény) 65. §-ának előírásai szerint.

Figyelem! A 271/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet 17. § (3) bekezdésében 2003. július 1-jei határidővel előírt jelölési kötelezettségtől függetlenül érvényben vannak az előzőekben ismertetett, a védett állatfajok védelmével kapcsolatos jogszabályok előírásai a hatályba lépésük napjától, így – egyebek mellett – a tróféák és más származékok behozatalára, tartására vonatkozó rendelkezések is!

A tartás iránti kérelmek elbírálásánál döntő szempont az adott faj védetté nyilvánításának időpontja. Erről a Minisztérium mint igazgatási hatóság vagy a nemzeti park igazgatóságok adnak tájékoztatást.

A 271/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet 2–3. §-ai és 8–9. §-ai, valamint az 1–3. számú és 6–7. számú mellékletei hazánkban az Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépése napján hatályukat veszítik [17. § (2) bekezdés].

Változás lesz tehát a fajok listájában, a tilalmak azonban érvényben maradnak, esetleg részben módosulnak.

dr. Zoltán Attila

A következő számunkban a vadásztársaságok bérvadásztatási tevékenységével, ennek jogi szabályozásával foglalkozunk.

Vadászünnepe a Rajna völgyében!

St. Goarshausen mellett a Loreley szabadtéri színpadon kerül sor 2003. június 8-án több mint ezer vadászkiűrtös seregszemléjére illetve 11 ország részvételével az V. Szarvasbögő Európa Bajnokságra. Információ: OMVV 212- 2225, 355-6180.